

Obserwacje pustulek – co warto wiedzieć...

Dla wielu doświadczonych ornitologów poniższe informacje są oczywiste, ale niekoniecznie dla osób mniej zaawansowanych.

Kilka słów o fenologii lęgów.

Zimujące pustulki niekiedy pojawiają się na miejscach lęgowych (np. w zamontowanej skrzynce lub we wnętrzu budynku). Przesiadują w takim miejscu 1-2 dni i znikają. Przyłot pustulek na znane ptakom stanowiska lęgowe następuje zwykle w drugiej połowie marca, rzadziej wcześniej. Część ptaków może pojawić się dopiero w końcu kwietnia lub nawet w maju!

Okres lęgowy jest rozciągnięty. Pierwsze jaja w gnieździe niektóre samice mogą zacząć składać nawet w ostatnich dniach marca. Większość par przystępuje jednak do lęgu w drugiej połowie kwietnia lub na początku maja. Starsze ptaki prawdopodobnie przystępują do lęgów wcześniej niż pary z mniejszym doświadczeniem. Asynchronia lęgów pomiędzy parami może sięgać nawet do 1,5 miesiąca na tym samym obiekcie.

Wysiadywanie jaj (zwykle 4-6) zaczyna się od 3 jaja i trwa około 30 dni. Wysiaduje samica, a samiec zastępuje ją na krótko (zwykle na kilka-kilkanaście minut), kiedy dostarczy jej upolowany posiłek. Pisklęta pozostają w gnieździe również około 30 dni. Po opuszczeniu gniazda podloty przez jakiś czas przebywają w jego pobliżu. Miejskie pustulki prawdopodobnie znacznie szybciej opuszczają okolice miejsca lęgowego niż ma to miejsce w krajobrazie rolniczym.

Wyszukiwanie gniazd

Pamiętajmy, że pustulki same gniazd nie budują! Muszą mieć jakąś podstawę – dogodne miejsce do złożenia jaj.

Najłatwiej wytypować prawdopodobne miejsce przyszłego gniazda przed okresem składania jaj. Ptaki są wtedy bardzo aktywne (zwłaszcza rano w ciepłe dni), często się odzywają, odbywają loty tokowe, odwiedzają potencjalne miejsca dogodne do złożenia lęgu. W mieście są to różnego rodzaju wnęki i nisze a także parapety, skrzynki kwiatowe, poza miastem – gniazda gawronów, wron, kruków i srok, rzadziej innych gatunków. W okresie wychovu piskląt należy przeprowadzić ponowną kontrolę weryfikującą nasze przypuszczenia co do położenia gniazda.

Odpowiednim okresem do lokalizowania gniazd jest również czerwiec i początek lipca. W tym okresie odbywa się karmienie piskląt. Na widok dorosłego ptaka z pokarmem pisklęta głośno nawołują i łatwo je usłyszeć. Dorosłe ptaki noszą pisklętom pokarm co umożliwia lokalizację gniazda.

Po opuszczeniu gniazda przez młode pozostają liczne ślady ich odchodów. Pamiętać należy, że obielenie niszy czy parapetu nie daje pewności co do miejsca lęgu. Potencjalne miejsca dogodne dla pustulek może zająć gołąb miejski, który pozostawia również liczne ślady odchodów.

Gniazda kruków na słupach kratowych linii wysokiego napięcia

Już w marcu stwierdzić można gniazda na słupach zajęte przez kruki. Są one widoczne na terenach otwartych z bardzo dużej odległości, czasem nawet z 2 km. Otóż gniazda takie chętnie zajmują pustułki oraz kobuzy. Często ptaki te czekają w pobliżu takiego kruczego gniazda, aż młode je opuszczą i dopiero wtedy przystępują do lęgu. Ma to miejsce zwykle w końcu kwietnia lub w maju. W związku z tym warto przyrzeć się takim gniazdom przejeżdżając przez tereny otwarte!

Stanowiska na dużych kościołach i innych większych budowlach

Nie jest wcale sprawą prostą ustalenie liczby gniazdujących par przebywając krótko w sąsiedztwie takiej budowli. Tak jak wcześniej napisano, różne pary przystępują do lęgów w różnym czasie. Jeśli widzimy w maju dwie ganiające się pustułki nad kościołem, to warto się przyrzeć, jaka jest ich płeć. Zwykle można uznać, że jest to para ptaków. Tymczasem może być tak, że to dwa samce, których partnerki wysiadują jaja w gniazdach. Najpewniejszą oceną jest zlokalizowanie wszystkich gniazd na budowli, co jest najłatwiejsze w okresie karmienia piskląt. Musimy mieć także na uwadze fakt, że część lęgów ulega zniszczeniu (np. z powodu złych warunków atmosferycznych czy drapieżnictwa).

Mosty

Ciekawymi miejscami gniazdowania pustulek są mosty (zarówno drogowe, jak i kolejowe), zwłaszcza te na większych rzekach. Czasem na jednym moście, z uwagi na rozmiar takiej budowli, gniazdować może kilka par. Jeśli na moście występuje kolonia kawek lub gołębi miejskich, a w okolicy zaobserwowaliśmy polującą pustułkę, to mamy dodatkowy argument, aby więcej czasu poświęcić na obserwację takiego obiektu. Dużo łatwiej stwierdzić pustułki płynąc rzeką (łódką lub kajakiem). Stąd też prośba do osób, które w czasie różnych badań, czy też wyjazdów rekreacyjnych widziały pustułki na mostach o przesłanie ich lokalizacji i szczegółów obserwacji.

Stanowiska na skałach

Pustułki w górach przystępują do lęgów nieco później niż na nizinach, choć w ostatnim okresie ta różnica nie jest aż tak znaczna. Rzadko jednak przebywają na lęgowisku poza okresem rozrodczym. Łatwiej jest ustalić ich obecność po licznych obieleniach. Oprócz miejsca lęgu wyraźnie oznaczone kałem są też miejsca częstego przysiadywania, w tym nocowania ptaków.